

Online spotřebitelské smlouvy a hraniční určovatel „zaměřování činnosti“ ve světle judikatury Soudního dvora Evropské Unie

Tereza Kyselovská*

Úvod

Řada spotřebitelských smluv, které jsou uzavírány online prostřednictvím internetových stránek, a právní otázky s nimi související je nutné posuzovat dle norem mezinárodního práva soukromého. Tyto smlouvy totiž často obsahují mezinárodní prvek, který může spočívat v subjektech (různá státní příslušnost nebo domicil kon-

trahentů). Spotřebitelská smlouva může být nejen uzavřena prostřednictvím internetu, ale i plněna online (například nákup a stahování digitálního obsahu jako je hudba, filmy nebo hry) a placena online prostřednictvím bankovního převodu nebo platby kreditní kartou.¹ Kdykoliv je soukromoprávní smluvní závazkový vztah spojen se dvěma a více zeměmi a jejich právními řádů, je potřeba odpovědět na dvě základní otázky; který

* JUDr. Bc. Tereza Kyselovská, Katedra mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

¹ BOGDAN, M. Contracts in Cyberspace and the New Regulation Rome I. In *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. Volume 1, Number 2, Fall 2009 [citováno 13. 10. 2011]. s. 219. Dostupné z http://mujlt.law.muni.cz/storage/1269553394_sb_02-bogdan.pdf.

soud je příslušný/pravomocný² k rozhodnutí sporu, tedy mezinárodní pravomoc soud; a jaké je právo rozhodné.

Díky nárůstu používání nových komunikačních technologií a internetu je pro spotřebitele poměrně snadné nakupovat virtuálně po celém světě a vstupovat do právních vztahů s mezinárodním prvkem, což je v offline prostředí mnohem obtížnější. Na internetu (v tzv. kyberprostoru) však neexistují „fyzické“ hranice mezi státy a jejich jurisdikcemi³, dochází k přehodnocování pojetí suverenity státu a zásady teritoriality.⁴ S globalizací a evropeizací⁵ v (evropském justičním) prostředí je otázkou, nakolik je možné na online vztahy aplikovat stávající kolizní normy a jejich hraniční určovatele, případně jakým způsobem je nutné jejich obsah interpretovat. Ačkoliv většina hraničních určovatelů není online prostředím ovlivněna (například obvyklé bydliště stran), u řady dalších je jejich použití problematictější (například místo plnění smlouvy).

Právo rozhodné pro spotřebitelské smlouvy uzavírané online

Spotřebitel je považován za slabší stranu kontrakčního procesu, a proto je mu právními předpisy poskytování větší ochrana pomocí speciálních pravidel, která jsou jeho zájmům příznivější než obecná pravidla.⁶ Ochrana spotřebitel by však neměla být absolutní, a měla by nalézat rovnováhu mezi ochranou slabší strany a zajištěním právní jistoty v kontrakčním procesu.⁷ Zároveň je nutné, aby ochrana spotřebitele umožnila snížit náklady na urovnávání sporů, jež jsou často nízké

hodnoty, a zohlednila rozvoj nových technologií umožňujících prodej na dálku.⁸

Právo rozhodné pro spotřebitelské smlouvy s mezinárodním prvkem je určeno na základě kolizních norem. Jak bylo uvedeno výše, skutečnosti rozhodné pro určení tohoto práva (tzv. hraniční určovatele), jejich aplikace a interpretace v online prostředí je poměrně problematická.⁹ Kolizní normy pro určení práva rozhodného ve smluvních závazkových vztazích je možné nalézt v Římské úmluvě¹⁰ a Nařízení Řím I¹¹. Ustanovení o kolizních normách ve spotřebitelských smlouvách je obsaženo v článku 6 Nařízení Řím I.¹² Předchůdcem Nařízení Řím I je Římská úmluva, jejíž text většiny ustanovení Nařízení Řím I převzala. Nicméně právě v oblasti spotřebitelských smluv se obě normy podstatně liší. Kolizní normy v Římské úmluvě byly založeny na „výslovné nabídce“ a „reklamě“ obchodníka směrem ke spotřebiteli¹³. Tato změna, ke které došlo právě s ohledem na rozvoj komunikace a uzavírání smluv prostřednictvím internetu, byla přijata s ohledem na posílení ochrany spotřebitele.¹⁴

⁸ Odůvodnění Nařízení Řím I, Úř. věst. L 177, s. 6.

⁹ COTENAU, C. *Cyber Consumer Law and Unfair Trading Practices*. Aldershot: Ashgate, 2005. s. 240. ISBN 0-7546-2417-X

¹⁰ Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, uzavřená v Římě dne 19. června 1980, 80/934/EHS.

¹¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (nařízení Řím I). Úř. věst. L 177, 4. 7. 2008, s. 6–16.

¹² „... Smlouva uzavřená fyzickou osobou za účelem, který se netýká její profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen spotřebitel), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (dále jen obchodník), se řídí právem země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud“

a) obchodník provozuje svou podnikatelskou činnost v zemi, kde má spotřebitel své obvyklé bydliště, nebo

b) se jakýmkoliv způsobem taková činnost na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této zaměřuje

a smlouva spadá do rozsahu této činnosti.“

¹³ Článek 5 odstavec 1 Římské úmluvy: „Tento článek se vztahuje na smlouvy, jejichž předmětem je dodání zboží nebo poskytnutí služeb určité osobě (spotřebiteli) za účelem, který nelze považovat za výkon povolání nebo provozování živnostenské činnosti spotřebitele...“ Článek 5 odstavec 2 Římské úmluvy: „... spotřebitel nesmí být ... zbaven ochrany, kterou mu poskytují kogentní ustanovení práva země, v níž má obvyklé bydliště, pokud

- uzavření smlouvy v této zemi předcházela nabídka určená výslovně spotřebiteli nebo reklama a spotřebitel v této zemi uskutečnil i všechny nezbytné úkony směřující k uzavření smlouvy... „

¹⁴ GILLIES, L. Choice-of-law Rules for Electronic Consumer Contracts: Replacement of the Rome Convention by the Rome Regulation. *Journal of Private International Law*. 2007, Vol. 3, No. 1, s. 89–112.

² K pravomoci/příslušnosti v české doktríně MPS vizte např. KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. opravené a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. s. 381 a násl. ISBN 1081-342-2009.

³ SVANTESSON, D., J. *Private International Law and the Internet*. 1. Edition. The Netherlands: Kluwer Law International, 2007. s. 2. ISBN 90-411-2516-7.

⁴ MUIR-WATT, H. *Muir-Watt on Reshaping Private International Law in a Changing World*. Dostupné z <http://conflict.laws.net/2008/guest-editorial-muir-watt-on-reshaping-private-international-law-in-a-changing-world/> [citováno 11.10.2011].

⁵ K tomuto pojmu srov. v české odborné literatuře např. VEČERA, M., MACHALOVÁ, T. *Evropeizace práva v právně teoretickém kontextu. Výklad základních pojmů*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2010. Zejména s. 82–119, KYSELA, J. Mění se struktura právního řádu a jeho atributy. In *Eric Stein Working Paper č. 1/2009* [online]. Dostupné z <http://www.ericsteinpapers.eu/papers/2009/1.html> [citováno 5. 10. 2011].

⁶ BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 996 a násl. ISBN 978-80-7400-176-5.

⁷ TANG, Z., S. Review Article Private International Law in Consumer Contracts: A European Perspective. *Journal of Private International Law*. 2010, Vol. 6, No. 1. s. 225–248.

Stěžejní pro určení rozhodného práva pro online spotřebitelské smlouvy je výklad pojmu „zaměřování činnosti“ podnikatele na členský stát obvyklého bydliště spotřebitele nebo více členských států včetně uvedeného státu. Nařízení Řím I bohužel jeho definici neobsahuje. Výklad uvedeného pojmu je obzvlášť významný v případě zaměření činnosti prostřednictvím internetu. Taková činnost vykazuje některé specifické vlastnosti, které je nutné při výkladu zohlednit. Spotřebitel se může zpravidla připojit na webovou stránku podnikatele kdekoli na celém světě. Příliš úzký výklad tohoto pojmu by tak vedl k tomu, že již vytvoření internetové stránky by znamenalo zaměření podnikatele.¹⁵

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen SDEU) se poprvé zabýval autonomním výkladem¹⁶ pojmu „zaměřování činnosti“ obchodníka v online prostředí ve spojených věcech *Pammer a Alpenhof*.¹⁷ Rozhodnutí SDEU se týkalo výkladu (mimo jiné) článku 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I¹⁸, které pro určení pravomocného soudu obsahuje stejné pravidlo o „zaměřování činnosti“ obchodníka¹⁹ jako Nařízení Řím I. Ačkoliv se tedy nejedná o rozhodnutí k Nařízení Řím I, dle 7 bodu jeho odůvodnění by věcná působnost a ustanovení Nařízení Řím I měly být v souladu s Nařízením Brusel I. Pojem „zaměřování činnosti“ v obou nařízeních musí být proto vykládán shodně.²⁰ Zároveň dle společného prohlášení Rady a Komise k článku 15 Nařízení Brusel I nestačí pouhá skutečnost, že internetové stránky jsou

přístupné. „Je rovněž třeba, aby tyto internetové stránky vybízely k uzavírání smluv na dálku a aby předtím skutečně byla nějaká smlouva jakýmkoli prostředky uzavřena na dálku. V tomto ohledu jazyk nebo použítá měna na internetových stránkách nejsou podstatným faktorem.“²¹

Judikatura Soudního dvora EU

V původním řízení ve věci *Pammer* si žalobce Peter Pammer s bydlištěm v Rakousku rezervoval prostřednictvím internetové stránky (dostupné také z Rakouska) plavbu lodí z Terstu na Dálný východ u společnosti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (žalovaná) se sídlem v Německu. Popis lodí a cesty na internetové stránce neodpovídal skutečnosti, proto žalobce odmítl na lodi cestovat. Vzhledem k tomu, že společnost Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG žalobci vrátila pouze část částky zaplacené za cestu, podal žalobce k rakouskému soudu žalobu ohledně zbývajících částky. Soud prvního stupně rozhodl ve prospěch své mezinárodní a místní příslušnosti. Odvolací soud vyhověl odvolání žalované a rozhodl v neprospěch mezinárodní příslušnosti. Žalobce podal k Oberster Gerichtshof dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu.

V původním řízení ve věci *Alpenhof* si žalovaný Oliver Heller s bydlištěm v Německu zakoupil prostřednictvím internetové stránky (dostupné také z Německa) pobyt v hotelu společnosti Alpenhof GesmbH (žalobkyně) se sídlem v Rakousku. Žalovaný využil ubytovací služby, zaplatil zálohu, ale odejel bez zaplacení zbývajících částí. Žalobkyně v důsledku toho podala žalobu na zaplacení zbývajících částky. Žalovaný v průběhu původního řízení uplatnil námitku mezinárodní a místní nepříslušnosti soudu, kterému byla žaloba předložena, jelikož jako spotřebitel mohl být žalován pouze v Německu. Soudy prvního a druhého stupně rozhodly o mezinárodní nepříslušnosti a žalobu zamítly. Žalobkyně v důsledku toho podala u Oberster Gerichtshof dovolání. V obou dvou případech předložil Oberster Gerichtshof Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku²², zda pro zaměření činnosti ve smyslu čl. 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I postačuje, aby internetová stránka osoby, která provozuje profesionální nebo podnikatelskou činnost a se kterou spotřebitel uzavírá smlouvu, byla dostupná v členském státu, na jehož území má spotřebitel bydliště.

Pro interpretaci pojmu „zaměřování činnosti“ v rámci elektronického obchodu je nutné vymezit kritéria, na základě kterých je třeba stanovit hranici mezi interneto-

¹⁵ Posudek Generální advokátky ze dne 18. května 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof-GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 2.

¹⁶ Pojmy uvedené v unijních předpisech musí být vykládány autonomně, a to především s přihlédnutím k systematice a cílům unijní úpravy, za účelem zajištění jejich plného účinku. In BĚLOHLÁVEK, A. J. *Římská úmluva a Nařízení Řím I. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 31 a násl. ISBN 978-80-7400-176-5

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*.

¹⁸ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I). *Úř. věst. L 12, 16. 1. 2001, s. 1–23*.

¹⁹ Článek 15 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel I: „Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu...“

c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“

²⁰ Odůvodnění Nařízení Řím I, bod 24.

²¹ Odůvodnění Nařízení Řím I, bod 24.

²² Jediná otázka ve věci *Alpenhof*, jedna ze dvou otázek ve věci *Pammer*.

vými stránkami, jejichž prostřednictvím podnikatel zaměřuje svou činnost na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště, a těmi, které takovému účelu neslouží.²³ Rozhodnutí SDEU bylo velmi očekáváno. Předpokládalo se, že SDEU vytvoří interpretaci pojmu „zaměřování činnosti“ jasná pravidla pro určení rozhodného práva ve spotřebitelských smlouvách. Bohužel se tomu tak nestalo.

Dle rozhodnutí SDEU není možné vykládat slova „činnost zaměřená na“ tak, že se týkají pouhé dostupnosti internetové stránky v jiných členských státech, než je členský stát, ve kterém má dotýčný podnikatel sídlo.²⁴ Pokud by tomu tak bylo, nestanovil by zákonodárce EU jako podmínku použití pravidel v oblasti spotřebitelských smluv „zaměření činnosti“ na členský stát“, nýbrž pouhou existenci internetové stránky.²⁵ Pro účely použití těchto pravidel musí podnikatel projevít svou vůli navázat obchodní vztahy se spotřebiteli z jednoho nebo více členských států, mezi kterými je i členský stát, na jehož území má spotřebitel své bydliště.²⁶ Dle SDEU je nutné *ad hoc* v každém konkrétním případě hodnotit jistá kritéria, která by prokazovala, že podnikatel uvažoval o obchodování se spotřebiteli z různých států. Těmito kritérii není pouhá skutečnost, že internetové stránky jsou přístupné ze země bydliště spotřebitele, ani jazyk nebo měna použitá na internetových stránkách,²⁷ ani uvedení elektronické nebo zeměpisné adresy obchodníka, nebo uvedení telefonního spojení bez mezinárodní předvolby.²⁸ Nestačí také rozlišo-

vat mezi internetovými stránkami interaktivními a internetovými stránkami pasivními, neboť znění příslušného ustanovení různé druhy internetových stránek nezmiňuje.²⁹

Dle SDEU patří mezi rozhodující kritéria všechny výslovné projevy vůle oslovit zákazníky z takového členského státu. SDEU proto vytvořil demonstrativní výčet kritérií, která musí být, případně ve vzájemné kombinaci, v každém konkrétním případě posuzována. Jsou jimi: mezinárodní povaha činnosti; popis cesty do sídla podnikatele s počátkem v jiných členských státech; použití jiného jazyka nebo jiné měny, než jsou jazyk nebo měna, které jsou obvykle používány v členském státě, ve kterém má podnikatel sídlo s možností provést rezervaci a potvrdit ji v tomto jiném jazyce; uvedení telefonického spojení s mezinárodním předčíslem; vynaložení nákladů na službu sponzorovaných odkazů na internetu s cílem usnadnit spotřebitelům s bydlištěm v jiných členských státech přístup na stránku podnikatele nebo jeho zprostředkovatele; použití jiného jména domény prvního řádu, než je doména členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo, nebo použití takových neutrálních jmen domén prvního řádu, jako je například „.com“ nebo „.eu“; uvedení mezinárodní klientely složené ze zákazníků s bydlištěm v jiných členských státech. Vnitrostátnímu soudu pak přísluší, aby existenci takových indicií ověřil.³⁰

Komentář

Jak bylo uvedeno výše, rozhodnutí SDEU bylo velmi očekáváno. Výsledek je nicméně možno považovat spíše za rozpačitý. A to z následujících důvodů. Jak už bylo uvedeno výše, jazyk stránek nebo měna transakce nejsou rozhodujícími faktory. Navíc v dnešní době je většina transakcí placena v měnách EUR, příp. USD.

Použití národní domény je poněkud problematické. Nabízí se otázka, jak postupovat v případě webových stránek české společnosti s národní doménou.cz, které jsou dostupné z celého světa, a na nichž si zboží objedná například osoba z Maďarska. Bude spadat pod spotřebitelskou ochranu? Zaměřovala se česká společ-

nou komunikaci s ním, včetně jeho elektronické adresy. Uvedená povinnost se uplatní bez ohledu na to, na který členský stát podnikatel zaměřuje svou činnost, a to i tehdy, pokud je tato činnost zaměřena pouze na území členského státu, ve kterém má podnikatel sídlo.

²⁹ Posudek Generální advokátky ze dne 18. května 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 63.

³⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 93.

²³ Posudek Generální advokátky ze dne 18. května 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 51.

²⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 69.

²⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 71.

²⁶ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 75.

²⁷ Odůvodnění Nařízení Řím I, bod 24.

²⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 7. prosince 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüte GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 77.

Některé informace v případě elektronického obchodu se navíc staly povinnými. Dle článku 5 odst. 1 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu) (*Úř. věst. L 178, s. 1*) je poskytovatel služeb povinen poskytnout uživateli služeb před uzavřením smlouvy údaje, které umožňují rychlé navázání kontaktu s poskytovatelem služeb a přímou a účinn-

nost na maďarské spotřebitele? Někteří obchodníci vytváří pro propagaci svých činností více národních internetových stránek; spotřebitel je často přesměrován prostřednictvím portálu na internetovou stránku domény členského státu, ve kterém má bydliště. V takovém případě zaměří podnikatel obvykle prostřednictvím internetové stránky domény konkrétního členského státu svou činnost pouze na trh členského státu dotčené domény. Naopak použití neutrální domény (například .com) nepostačuje to, aby bylo konstatováno, že podnikatel zaměřuje svou činnost na všechny ostatní členské státy. Stejně tak kritérium v podobě telefonního čísla s mezinárodní předvolbou lze považovat za nadbytečné. Dnes mají všechny telefony mezinárodní předvolbu.

Posudek Generální advokátky byl v tomto ohledu více propracovaný. Byl založen na čtyřech pilířích – pojem „zaměřování činnosti“ byl interpretován na základě terminologického, historického, teleologického a systematického výkladu. Dle Generální advokátky bylo potřeba vzít mimo jiné v úvahu obsah internetové stránky, tedy uvedení mezinárodní předvolby telefonního nebo faxového čísla, nebo odkaz na speciální telefonní čísla pro pomoc a informování spotřebitelů ze zahraničí; vyznačení trasy z jiných členských států do místa, ve kterém podnikatel provozuje svou činnost, (například dálnice, mezinárodní vlaková spojení, vyznačení nejbližších letišť); existence možnosti ověřit si dostupnost daného zboží nebo možnost poskytnout danou službu, možnost, aby si spotřebitel z jiného členského státu nechal zasílat novinky o zboží nebo službách nabízených spotřebitelem. Pokud jde o interaktivní internetové stránky, byla by například relevantní též možnost, aby spotřebitel při uzavírání smlouvy volil při uvádění své adresy některý z více členských států, mezi nimiž je i členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště.³¹ Také zda podnikatel již v minulosti uzavíral smlouvy se spotřebiteli z jiných členských států, nicméně uzavření smlouvy s jediným spotřebitelem z daného členského státu samo o sobě – a nezávisle na ostatních kritériích – nepostačuje pro zaměření činnosti na takový členský stát.³² Dle posudku Generální advokátky je také nutné si všimnout, zda podnikatel, který má internetovou stránku, zaměřuje svou činnost na členský stát, ve kterém má spotřebitel bydliště prostřednictvím dalších prostředků propagace (například v tisku, rozhlase, televizi apod.).³³

³¹ Posudek Generální advokátky ze dne 18. května 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof-GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 78

³² Posudek Generální advokátky ze dne 18. května 2010 ve spojených věcech C-585/08 *Peter Pammer proti Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* a C-144/09 *Hotel Alpenhof-GesmbH proti Oliveru Hellerovi*, bod 80.

³³ *Ibid.*, bod 89.

Závěr

Rostoucí počet spotřebitelských smluv uzavíraných na internetu vyžaduje jasné a předvídatelné kolizní normy s jasnými uchopitelnými hraničními určovatelci, příp. jasně interpretovaným obsahem. V blízké budoucnosti nelze očekávat změnu kolizních norem nebo vytvoření harmonizovaného spotřebitelského práva, je proto nutné hledat jasný obsah a vymezení stávajících pravidel. SDEU měl příležitost se k těmto otázkám vyjádřit a stanovit cestu řešení pro budoucí vývoj. Bohužel se tak nestalo a je nutné zkoumat, jak se s těmito otázkami budou vypořádávat národní soudy při řešení sporů z online spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem.

Summary

Due to increase use of electronic means of communications and Internet consumers are involved in cross-border contracts with international element. To establish the law applicable is necessary to apply conflicts of laws rules. These rules are to be found in Regulation Rome I. In online consumer contracts (via the internet) the crucial point is to interpret its Article 6, more specifically the wording that a party to a contract who pursues commercial or professional activities ‘directs’ such activities to the Member State of the consumer’s domicile or to several States including that Member State. The European Court of Justice for the first time interpreted this term for online activities in joined cases *Pammer and Alpenhof*. These cases concern the interpretation of the Regulation Brussels I, essentially how to interpret its Article 15(1)c, that contains similar rule as Article 6 of Regulation Rome I. In both *Alpenhof* and *Pammer* the national court raises the question whether the fact that a website can be consulted on the internet in the Member State of the consumer’s domicile is sufficient to justify a finding that commercial or professional activities are being directed to that Member State within the meaning of Article 15(1)(c) of Regulation Brussels I. According to the ECJ, In order to determine whether a trader whose activity is presented on its website or on that of an intermediary can be considered to be ‘directing’ its activity to the Member State of the consumer’s domicile it should be ascertained whether, before the conclusion of any contract with the consumer, it is apparent from those websites and the trader’s overall activity that the trader was envisaging doing business with consumers domiciled in one or more Member States, including the Member State of that consumer’s domicile. The ECJ created a non-exhaustive list that must be taken into account in every particular case (e.g. the international nature of the activity, mention of itineraries from other Member States for going

to the place where the trader is established, use of a language or a currency, mention of telephone numbers with an international code, outlay of expenditure on an internet referencing service in order to facilitate access to the trader's site or that of its intermediary by consu-

mers domiciled in other Member States, use of a top-level domain name other than that of the Member State in which the trader is established, mention of an international clientele).